



## IZ SAVREMENE POEZIJE NA RUSKOM

*Natalija Černih*

### USPOMENA O USPOMENI

Želela bih – ne želim često, muka mi je od hrane i pića –  
želela bih da vidim i dodirnem  
ovakvu skicu uspomene:  
kao pored odra stojim, crtam olovnom olovkom  
na debljem listu  
njenu figuru i glavu,  
a ona se ne miče. Zaspala uspomena.

Naplakavši se slatko,  
kao devojčica u muškom društvu,  
kad samo osećanje  
došaptava ratnicima da pred njima nije dečak,  
podsmesi sipaju, na pravdi boga, onako,  
živi i navikavaj se.  
Ne, ona neće da živi.

Čemu kaplji svete krvi, mladoj svetinji –  
svet s igrivim početkom. U njoj nema i nije bilo igre,  
ona je stroža od sadašnjosti.

Da nacrtam olovnom oštricom  
umor uspomene: bleđa žena u nesređenom stanu,  
prvo jadikuje i gundđa, a zatim odjednom unosi miris sirovog drveta,  
odjednom – miris karanfila i borovih iglica. Volim karanfile,  
naročito bele i crvene, pored ikona, i ne volim lale – obešenjakinje.

Evo kako bih još prikazala uspomenu: ona jezivo polako stremi  
k Peharu u ćutljivom napetom gustom redu,  
malo, zbog teskobe, nevešta, dok pevaju „Telo Hristovo“.

Evo još jedan rakurs: u nervnom uzbuđenju,  
iznurena, kao u španskom filmu, sa azurnom jarosti,  
u toj jarosti ne vidim zlobu, već samo toplinu nepostavljenih pitanja,  
razbacuje okolo mekim rukama sve: ironiju, predloge iz dosade,  
sve gužva i sažiže u rumenom dlanu.

Čovek i njegova uspomena – udovac pored mrtvačkog sanduka žene,  
nesrećnik pored sanduka voljene,

čovek i uspomena – kao žena i dendi,  
ne sme se voleti, i verovati joj se ne sme.  
Jer čovek je gluplji i slabiji.

## HRANI

Smešna reč: pišča.<sup>1</sup>  
Idi reci odojčetu: ne pišti. Način jeftin,  
od njega život počinje.

Ljubav i hrana – hrana i ljubav;  
jelo kao uteha i radost.  
Koja greje, veseli i snagu daje,  
a posle – slatki san.

Mir glasnicima i dugi.  
Počeću, ipak, od tužnog.

Nema čemu da se radujem; sve sam pojela,  
a u usta ni mrvica. Sve sam razdala gotovankama,  
a po računu – sama sam kriva.

Nadala se, molila, očekivala,  
radila za svoj nedeljni mir,  
gde sira sitnog je čaša, hleb, čaj s limunom,  
molim, bez šećera –  
sve dostupno.

Sama i besposlena. U tuzi, ali na slobodi.  
Samo prati; a kuvati i ne treba; sve će se kupiti.  
Tako su godine otišle,

---

<sup>1</sup> Hrana. Ovde je reč ostavljena u originalu zbog aliteracije u narednom stihu. (*Prim. prev.*)

leže pored, u borovim kućama,  
na licima lukave suze.

Kako je mlada monahinja vukla kamenje prema hramu,  
tako ja vučem hranu. Zatrebaće za nešto.

Mešati, meriti, nadgledati,  
svejedno, izgoreće mi, i neću da kuvam.

Samo taj glas: ljudi treba da jedu,  
svuda, ispod Lune i Sunca,  
na Marsu i Veneri – traže da jedu.

Zato nosim, zagrevam, perem, razmeštam,  
povremeno kroz san, idem, nosim tanjire –  
jedi, Lijo, jedi, Petja–petliču.

Dok nosim, pesnici će pokrasti.  
Uvredljivo; pa neka se slatko najedu,  
čemu hrana – i čemu kuvanje

Ja ne mogu da jedem. Sitni sir i čaj,  
sve će se kupiti. A pesma nije o tome.

## PRIJATELJIMA

Duboko u mom sećanju moji prijatelji;  
volim vas, i ne telefoniram, i ne izvinjavam se.  
Ovako se dešava: ruku u znak zahvalnosti stežu, oči blistaju,  
a zatim ni oči ne trebaju, ni ruke,  
samo dublje u plavičastoj svetlosti  
lik prijatelja na kom se vreme zapeklo.

Ne telefoniram već se sećam s naporom; ne izvinjavam se.  
Šta su pozivi iz prošlosti; povremeno muče.  
Odlazim od vas; ali prijateljstva su nerazrušiva,  
neka labud pliva u gradskom ribnjaku.  
To ćete vi, prijatelji, da rastete i da se zlatite  
kao ikone iznad mog groba.

Tiha sam – ne verujte; i strašna,  
ja sam zemlja pod vama, ja podrhtavam...

## SPOMENIK

Već vreme je da se vaja spomenik, vreme da se bira metal:  
bakar, bronza, čelik iz Damaska, to jest magnitogorskog zavoda,  
već vreme je, vreme. Zato što je ugao sunca u proleće tako blag  
da je uspon divan i nedostižan,  
da poluznanje caruje, a počeci znanja daleko su od prestupa  
svakog i svih.

Svi smo prestupnici.

Ali spomenik živi, ne traži da jede, ne diše željama,  
šta da se radi s njim, ne zna ni vajar, majstor svuda prisutnih  
sredstava.

Već vreme je, mislim, a spomenik raste.

Sve moje molbe su se izbrisale i prekrile lažima, izdaja jede čokoladu okolo,  
sad se već ne može dokazati da sam nekog nekad molila,  
da li sam molila, grejala, bila nežna, nosila,  
s bogatima nisam jela, ne družila se s dvoličnima, ne znala nitkove,  
i mnogo toga. I pristaju mi čak i spletke o meni.

Tako, dakle, ispred lika bronzanog idola  
pale žrtvu.

Ali krvi žrtve nema na bronzanim rukama.

A pepeo prelazi iz ruke u ruku.

## VETAR SLOBODE

Od osmog do desetog avgusta  
ramena su mi žuljali remeni ranca.  
Kada je u razvaline Chinvala<sup>2</sup>  
ušla ruska vojska, skinuo sam teški teret s leđa  
i osetio sam se lako

tako da sam zajedno s komadima crnog asfalta  
nakupio teške krhotine srušenih nada  
i njima napunio džepove.

Sad vetar slobode  
neće moći da me lako odvoji od zemlje  
i tresne o zid.

## SLIKAR

– Šta si po profesiji – pitala me.  
– Završio sam umetničku školu.

– Naslikaj me – obradovala se.  
– Zaboravio sam da slikam.  
Ali zato iz puškomitraljeza umem da „crtam“ portrete vođa.  
– A Lenjina umeš li?  
– Umem i Marksa. Hoćeš li?

– Razmisliću... A šta sad radiš?  
– Sad sam nezaposlen. Rat je gotov.  
Razumeš li?

---

<sup>2</sup> Grad u Osetiji. (Prim. prev.)

\* \* \*

Krv otrovana ratom;  
srce koje igra uz muziku rata.  
Mirne slike koje proleću pored autobusa  
ne raduju me.

Oči po navici biraju mesto za zasedu,  
a šuma na onom zelenom brežuljku nije loš zaklon  
od avijacije.  
Da li ću uspeti da dotrčim? Oh, polje je suviše široko,  
stići će me.

Već su stigli...

## LIAHVA

Liahva, pamtiš nas od detinjstva...  
Koliko bronzanih tela si kalila  
svojom lekovitom vodom;  
koliko si ih ohladila zauvek.

Znala si da je rat  
i davala nam razne znake.  
Ali mi smo bezbedno nastavili da se sunčamo  
na tvojim kamenitim obalama koje mirišu na ribu.

Liahva.

Kao i svaki starac  
sanjam da se vratim u detinjstvo.

Čak znam kako to da uradim.  
Trebalo zaroniti i ostati na dnu,  
dok svojim tokom ne odneseš moje disanje  
u vreme zlatnog leta...

## OTAC

Otac je pobjegao iz bolnice.  
Godine su na njemu nalepile zgužvanu etiketu  
starosti,  
i smrt, cenkajući se, umalo da ga otkine.  
Upлашен blizinom crne mušterije,  
slabim glasom zamolio me da ga posetim.  
Obećao sam da ću sutradan obavezno doći;  
i dok je starac sapunao upale obraze, otišao sam u grad.  
Ujutro su se zaređali poslovi,  
i u bolnicu nisam stigao, mada sam znao: otac me čeka...

Detinjstvo, dečiji vrtić...  
Sve su već odveli roditelji,  
sam, uplakan, čekam da po mene dođe tata...

\* \* \*

Orlovi u burkama<sup>3</sup>  
nepomično su stajali na veštačkim stenama.  
Slobodu su im ogradili zidom u zoološkom vrtu.

Prepoznavši u meni gorštaka,  
orao, već u godinama, reče: ne pomišljaj da si slobodniji  
od mene, iako se raduješ novim pantalonama.  
Vidi, moje nisu ništa gore.

Ama, svi smo mi u matrici, reče orao nešto mlađi.  
A jedan, već sasvim star,  
pokušavao je da uzleti, i svi su mu se smejali...

---

<sup>3</sup> Čojani dugački ogrtač na Kavkazu. (Prim. prev.)

# MNOGIMA

O, mnogima  
nisam po ukusu!

Suviše sam slan od suza  
koje sam prolio na grobovima prijatelja,

a trofejna odeća na meni  
sva je u rupama

i miriše  
na bakar...

\* \* \*

Prilazim drvetu  
i dodirujem ga rukom.

Dopadaš mi se, kažem mu,  
mada ti je lišće opalo.

Tankim granama crtaš  
po belom papiru neba.

Iako poziraš slikarima,  
mnogo si talentovanije od njih.  
Ali to je tako... m-m-m...

I, uopšte, uskoro će zima, i  
ako tobom ne naložim peć,  
neću dočekati tople dane.

Izvini, na mom mestu  
i ti bi postupilo tako.  
I pljunuvši u šake,  
uzimam sekiru.



## ODSUTNOST

Rastelovljenje lika: tebe  
kao da stvarno nema.  
Ti si priviđenje, fantom, mada zar nije čudno –  
videla sam tvoju realnost!

Kada, odsustvujući, ne bi bio realan,  
lakše bih volela:  
ljudskije bi izgledalo predenje niti  
nego svršetak zamršene igre.

Odbio si me u sticanju smisla.  
U postojanju odbiću te.

## 2

Sve mi je bilo tuđe, ne o meni.

Bili smo tako bliski,  
da smo ti i ja  
sve vreme bili u svakom prostoru.  
Nismo bili zajedno  
a bili smo tako blizu  
da sam osećala kako dišeš  
i poželela da se okrenem  
zdesna  
svetlucalo mi je tvoje prisustvo:  
ono je nesnosno plamtelo,  
ono me, proveravajući, peklo.  
I u njemu je izgorelo sve što je istinski bilo.  
Žao mi je svetlosti, mirisa, trave,  
nijanse boje sve dosad sanjam  
i ne vidim ih  
samo sivi ružni otpaci  
na dnu sećanja njišu prazninu.

Kada, odsustvujući, ti ne bi bio tako realan!

\* \* \*

Otrpeću tu misao  
mada je ona kao so nepodnošljiva.  
Ostaviću je da istruli,  
zato što ne vredi truda  
zglobove rastanaka brojati  
i tražiti gde je ranjiva –  
bolje je pljunuti čvrsto „ne“ nego mlitavo „da“.

I sebe i rastanak otrpeću,  
ne osetivši stid od trpljenja,  
odražavajući se u stablima nepokrivenih  
ogledala – u oktobru...

Odrizi se što pre od tih stabala,  
odrazi.

\* \* \*

...I svake večeri molim: „Vrati se!“,  
igrajući sudbinu Penelope.  
„Sve ću oprostiti!“ – ponavljam sebi  
i radujem se dejstvu hipnoze.

Odsutnost! Moj večernji idol,  
pustinjski hibrid – probada, pljuje,  
pa šta, postaću baklja pustinje:

gorim kao sveća na rođendanskoj torti,  
gorim kao sneg vrhova Himalaja,  
sebe samu spaljujem i na svom mestu  
opet nalazim sebe.

a gde si ti, opet te ne vidim,  
s tupom upornošću ribe o led  
udaram, objijajući grudima  
pragove – očajanje će vratiti nazad  
neočekivano „dođi“.

Dodji poslednja – tragom  
poslednjeg. Srce u letu  
oboreno. A pored u noći Adam  
od reči veze čipku...

\* \* \*

Neka zrak prema tebi ne bude surov.  
Neka se ne probudiš, osvrćući se:  
gde je moje ogledalo? –  
a da se ogledneš  
nemaš u kome – ja sam otišla.

Morala sam da odem da bih videla stvari.

...Kako se život raspadao!  
Slika sveta,  
rasuvši se, sve sitno je pritiskivala.

A meni je smetala reč  
da se raspem.  
I reči više nema.  
I nikoga van. Sada u susret  
ne ide niko. Ni glasa, ni šuma,  
ostao je samo nerazumni vetar,  
on samo dodirne – i već leti

tvojom toplotom  
ukradenom  
gore  
dlanovi  
i pamte  
gasi se zrak.

*(Sa ruskog preveo **Novica Janjušević**)*